א"ל *סודני לא דמגניא באפיה אמר רב כהנא שאלתינהו לאינשי ביתיה דרב פפא ודרב הונא בריה דרב יהושע כי אתו רבנן מבי רב מצרכי לכו בדיקה ואמרו לי לא ולישיילינהו לדידהו דילמא אינהו קא מחמירי אנפשייהו ת"ר אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ואין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ויוציא ולא מחזיר עולמית *דברי ר"מ רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר *משמשת בשני עדים הן עותה הן תקנה משום אבא חנן אמרו אוי לו לבעלה אסורה לשמש דילמא מקלקלת ליה ואין לה כתובה כיון דלא חזיא לביאה לית לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות תנאי כתובה ככתובה דמו ויוציא ולא יחזיר עולמית פשיטא לא צריכא דהדרה ואתקנה מהו דתימא ליהדרה קמ"ל דזימנין דאזלא ומנסבא ומתקנא ואמר אילו הייתי יודע שכך היה אפילו הייתם נותנין לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין משום אבא חנן אמרו אוי לו לבעלה איכא דאמרי לר"מ אמר ליה דבעי לאגבויה כתובתה איכא דאמרי לרבי חנינא בן אנטיגנוס קא"ל דמקלקלת ליה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' חנינא בן אנטיגנוס ובמאי אי בעסוקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא ואי בשאינה עסוקה בטהרות הא אמר כל לבעלה לא בעיא בדיקה *דא"ר זירא א"ר אבא בר ירמיה אמר שמואל [ב]אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק ואוקימנא לה [ג]בעסוקה בטהרות מאן דמתני הא לא מתני הא:

הדרן עלך שמאי אומר

סודני. תלמיד חכם על שם (תהלים כה) סוד ה' ליראיו: **לא.** בעיא בדיקה דכי מצטרכא לה בדיקה מיגליא באפיה. *ל"א מהו למעבד כי הא מתניתא דלא בעיא בדיקה דאיהו ס"ל באין מן הדרך לאו דוקא וכ"ש יושב בביתו. אמר ליה סודני רב פפא מטיל שכר הוה כדאמר באיהו נשך (ב"מ דף סה.) שיכרא לא פסיד ומטיל שכר נקרא סודני כדאמרינן בערבי פסחים (פסחים דף קיג.) תמרי *בחלוק לבי סודנא רהוט: **לא מיגניא באפיה.** בתמיה. אם אתה מצריכה בדיקה והלא מתלא ומתגנה בפניו*: **דלמא אינהו מחמירי אנפשייהו.** ומצריכים בדיקה לנשותיהן ומורים לאחרים היתר כהלכתא דאוקימנא דלא בעיא בדיקה לפיכך שאל לנשותיהן דאיהו נמי בעי לאחמורי כוותייהו. לישנא אחרינא איהו מחמירי אנפשייהו ומורים דצריכה בדיקה להחמיר והם אין מצריכין נשותיהן לבדוק ושיבוש הוא דלאו היינו מחמירי אנפשייהו אלא מקילי אנפשייהו ומחמירי לאחרים וחלילה לעשות כן: **ולא פירות.** שאוכל בעלה מנכסי מלוג שלה ולא אמרינן כיון דאין לה כתובה הימנו אשתכח דלאו אשתו היא וליהדר לה פירי דאכל: **ולא מזונות.** אם הלך למדינת הים קודם שגרשה אין בית דין פוסקים לה מזונות מנכסיו: **ולא בלאות.** כגון אם הכניסה לו בגדים בשומת כתובתה ואמרינן בכתובות (דף סה:) עיילא ליה גלימא מבי נשא ואזל עד דבלי חז כשמגרשה אע"ג שקלא הבלאות קיימין אין מחזירין לה: **בשני עדים.** סדינין. **עותה.** אי חזיא: **תקנה.** אי לא חזיא: **אוי לבעלה.** כדמפרש לקמן: **מזונות.** תנאי כתובה הן את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי* ובלאות נמי משומת כתובה הן ששמו לה מה שהיא מכנסת והוא מקבלן עליו לשלם לכשימות או לכשיגרשנה כמו שאנו כותבין ודין נדוניא דהנעלת ליה וכו': **ובניה ממזרים.** הילכך אומרים לו הוי יודע שהמגרש את אשתו משום וסת לא יחזיר ואפילו היא מתרת וקובעת ותו לא מצי למימר אילו הייתי יודע שכך כו' שהרי התרו בו וגמר בדעתו וגרשה והכי נמי אמרינן גבי מוציא את אשתו משום שם רע או משום נדר במס' גיטין (דף מה.): **דבעי לאגבויה כתובתה.** והכי קאמר ליה את אמרת אין לה כתובה ואנא סבירא לי אוי לו לבעלה שנחסר ממונו דודאי יש לה כתובה: **דמקלקלה ליה.** את אמרת משמשת בעדים אוי לבעלה דדילמא לא חזיא לפני תשמיש וחזיא בשעת תשמיש: **הא אמר שמואל חדא זימנא.** כדמותיב ואזיל מדר' אבא בר ירמיה ומינה שמעינן דס"ל לשמואל דעסוקה בטהרות בעיא בדיקה לבעלה ושאינה עסוקה בטהרות לא בעיא בדיקה: **מאן דמתני הא לא מתני הא.** לעולם בעסוקה ודקשיא לך תרתי למה לי רב יהודה דמתני הא משמיה דשמואל לא מתני הא דר' אבא ורבי אבא לא מתני הא דרב יהודה. ואי קשיא הא רב יהודה נמי אמרה דאמר רב יהודה לעיל (יא:) גבי מתני' דקתני לעיל ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה (יא.) ואמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בעסוקה כו' לאו פירכא היא דרב יהודה לא אשמועינן התם בעסוקה מידי דממתני' הוה שמעינן בין אינה עסוקה ואתא רב יהודה למימר ואשמועינן משמיה דשמואל דשאינה עסוקה לא בעיא בדיקה והכא אשמועינן דהלכה כר"ח וכלומר משנה דעסוקה בטהרות בעיא בדיקה והכא עיקר. ואית דמפרשי כי האי לישנא והאמר שמואל חדא זימנא לעיל (א)דאוקימנא למתני' דקתני משמשת בעדים בעסוקה בטהרות מאן דמתני הא כו' לעולם בשאינה עסוקה ודקשיא לך דרבי אבא בר ירמיה אהא דרב יהודה לא תקשי אמוראי נינהו אליבא דשמואל וטועין בדבר דא"כ קשיא דרב יהודה אדרב יהודה דהא איהו גופיה אמר דשאינה עסוקה לא בעיא בדיקה:

הדרן עלך שמאי אומר

אמר ליה מגניא באפיה. פירוש אם צריך להקילה עד שתתיישב דעתה להשיב אם טהורה היא אם לאו: **מי** מצריכי לכו בדיקה. פירוש להקיץ אתכם עד שתתיישב דעתכם להשיב אם טהורה היא וכגון שהיו באין מבי שבת או מבי חדש אבל לא לזמן מרובה כדאמר לקמן (דף סו.) והוא שבא תוך ימי טהרה אבל יותר יש לחוש שמא ראתה בינתיים: **לא** פירות. בנכסי מלוג שאכל ולא דין פירות דהיינו פרקונה ואיירי בין הכיר בה ובין לא הכיר בה דבלא הכיר בה אי מקח טעות ומחלה ליה דניחא לה דניפוק עלה שמא דאישות כדאמרינן גבי איילונית בפרק איזהו נשך (ב"מ דף סז.) והכיר בה נמי אין לה כלום כדאמר בית מותרות (יבמו' פה:) בשניות לעריות שהיא *מרגילתו משום דורעה כסל: **כיון** דלא חזיא לביאה לית לה כתובה. אע"ג דאיכא מאן דאמר בפ' בנות כותים (לקמן דף לט.) אפילו לר"מ אשה שאין לה וסת מותרת לשמש בי"א שבין נדה לנדה לפי שהיא מסולקת מדמים מ"מ צריך לגרשה דילמא מקלקלת ליה בשאר יומי וכיון דאסור לקיימה אין לה כתובה וכל זמן שלא נגרשה מותר לשמש באותן י"א יום ולאבא חנן דאית לה כתובה היינו משום דמותרת לשמש בי"א יום כיון דחזיא לביאה אע"פ שגזרו חכמים עליו לגרשה לא תפסיד בכך כתובתה: **אילו** הייתי יודע שכך הוא. וא"ת והא כיון דאינה תובעת כתובתה לא מצי להוציא לעז כדאמר בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סה.) גבי נשאת לשלישי ולא היו לה בנים ונשאת לרביעי והיו לה בנים כו' וקאמר אומרים לה שתיקותיך יפה ליך מדבוריך שלא יוציא לעז ויאמר אילו הייתי יודע כו' ופריך אי איהי שתקה אנן מי שתקינן ומשני השתא הוא דבריאת וי"ל דהכא בקל ע"י סממנים תחזיר לוסתה ואיכא לעז טפי ולא דמי לעקרה דאין לה רפואה בקל לבא לידי בנים ומשמיא הוא דמסו לה והר"ר שלמה מדריו"ש תירץ דהכא איכא למיחש דמתקנא וקבעה לה וסת כמו שהיה סמוך לגרושין דאיגלאי מילתא דבשעה שהיא תחתיו איברית ולא השתא והכא לא שייך למיפרך אנן מי שתקינן כיון דלא שייך כאן טעמ' השתא הוא דאיברית דכיון שאומרים לו הוי יודע ס' או ליכא לעז וכן לר"י בבתולה (גיטין דף מו: ושם) גבי איילונית לא שייך למיפרך אע"ג דאיכא כ"א תשם איילונית ודאי איילונית אין לה רפואה ולא שייך השתא הוא דאיברית דכיון שאומרים לו הוי יודע מגרשה לגמרי [אבל אם תובעת כתובתה יכול לומר אדעתא דהכי לא גירשתיך] וגבי נשאת לרביעי אין צ"ל הוי יודע דאינו יכול להוציא לעז דאיכא למימר השתא הוא דאיברית ואי לאו טעמא דהשתא הוא דאיברית אפילו לרבנן (ב) לא חיישינן לקלקול גבי איילונית לא הוה שתקינן משום דכיון דכבר גרשה ראשון ושני ניכר שגם השלישי שגרשה משום בנים מגרשה ואיכא לעז אי לאו טעמא דהשתא הוא דאיברית: **דמתני** הא לא מתני הא. פירש רש"י רב יהודה דפסיק הלכה כר"ח דאיירי בעסוקה בטהרות לא מתני הסיא דר' אבא בר ירמיה והקשה רש"י הא רב יהודה גופיה אמר משמיה דשמואל לא שנו אלא לטהרות ותירץ דהתם לא אשמועינן רב יהודה אלא דלבעלה לא בעיא בדיקה וא"ת והא מתני' ביש לה וסת אבל אין לה וסת איכא למימר דאסורה כר"מ א"כ שמואל דאוקמא אפילו באין לה וסת משמע דסבר כר"ח בן אנטיגנוס וי"ל דמתני' משמע שפיר גם באין לה וסת וה"ק אפילו אותה שדיה שעתה משמשת בעדים וכ"ש שאין לה וסת וא"ת ואמאי לא משני הכא דהדא מכלל חבירתה איתמר כדלעיל וי"ל דלעיל אינו כפירוש בדברי רבי אבא בר ירמיה דלבעלה לא בעיא בדיקה ואף רבי אבא לא חולק לר' זירא בין יש לה וסת לאין לה וסת בין טהרות לבעלה משום דשמיע לה מכלל דרב יהודה דלבעלה לא בעיא בדיקה אבל הכא פירש בהדיא משמיה דשמואל דאין לה וסת מותר לקיימה אם תבדוק וכן בפסקא דהלכה כר"ח אין להקשות דמה צריך לפסוק כר"ח כיון דבעסוקה בטהרות איירי ומי הילכתא למשיחא דהא כ"י לעולם היו עסוקים בטהרות כדאמר לעיל (דף ו:) חבריא מדכן בגליל: **הדרן עלך שמאי אומר**

נר מצוה

קיב א מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' טז ופ' בהשגות ובמ"מ [ופכ"ד מהל' אישות הל"ז] סמג לאוין קיא ועשין רמג טוש"ע י"ד סימן קפו סעיף ב:

קיג ב ג מיי' שם פ"ד מהל' איסורי ביאה הלכה טז ובהשגות ובפ"ד מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ז ובהשגות ובמ"מ ובכ"מ טוש"ע י"ד סי' קפו סעיף ב:

[פי' בסיפו לעכיר"ג]

◆

תוספי הרא"ש

מגניא באפיה שיכור דם נדותה שהוא דבר מגונה לאשה כדאמרינן היא מליאה דם ותכל רצין אחריה: **ולא פירות.** פרש"י פירות שאכל לא ישלם לה ומדקאמר בתר הכי ולא פירות משום דתנאי כתובה ככתובה דמי משמע דפירות היינו פרקונה שהוא תחת פירות שהוא תנאי כתובה אם אישתבאי אפרוקינך: **ולא** בלאות פרש"י בלאותיה שהן קיימין. וקשה דהוה ליה למימר ולא בלאות קיימין כדאמרינן בסוף אלמנה ניזונת ועוד תנן התם המטאת והשניה כו' ולא בלאות ודייק בגמ' אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא אלמא בלאות סתם אינן קיימין: **ולא** מזונות תנאי כתובה ככתובה דמי. פרש"י את יתבת בביתי ומיתזנת מנכסי ולא הוה ליה לפרושי הכי דהדרי במזונות אלמנה קאי. אלא ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס כו': **ונמצא** גט בטל. לאו דוקא גט בטל דהא לא אתני על מנת אני מגרשך שאין לך וסת ואם תתרפא (לא) יהא בטל הגט. אלא חיישינן שמא יוציא לעז על הגט דאי הוה מצי לאהדורה הוה יוציא לעז על הגט שלא גרשה אלא בשביל שלא היה לה וסת ויהיה סבור שמותר להחזירה אע"פ שנשאת דלא הוי אלא כונות בעלמא לפי שהגט אינו גט הלכך אומ' לו שמוציא את אשתו משום שאין לה וסת אינו יכול להחזירה וכיון שאינו יכול להחזירה לא יוציא לעז על הגט: **ונמצא** גם בטל. תימה היאך יוכל להוציא לעז נימא השתא הוא דבריית כדמסיק בסוף הבא על יבמתו גבי נשאת לרביעי והיו לה בנים. וי"ל דהתם באילונית אינו מצוי שתתרפא ולא היה מכנים עצמו לאותו ספק מלהוציא מלגרש שמא תתרפא (א)לפי שאינו יכול להוציא לעז על הגט ולומר אילו הייתי יודע שעתידה להתרפאות לא הייתי מגרשה. אבל הכא תלות הוא שתתרפא ולחזור ולקבוע לה וסת הלכך היה יכול להוציא לעז ולומר אילו הייתי יודע שתתרפי כל כך במהרה לא הייתי מגרשך: **דבעי** לאגבויי כתובה כיון דחזיא לביאת מדאורייתא. א"נ משום דחזיא ביומי זיבה דאיכא מאן דסבירא ליה דהוי כספק בנות כותים אפילו לרבי מאיר: **הדרן עלך שמאי אומר**

(א) נראה דל"ל ולפיכך אינו יכול וכו'.

עיין רש"ל שכתב דהאי ל"א אינו מלשון רש"י

[ברכות מה: מנחות עא. פסחים קיג.]

פירוש כלי שמתחין בו שערים. רש"ל

[ע"כ ל"א]

[לקמן לט.]

◆

מוסף רש"י

סודני. ת"ח, ע"ש סוד ה' ליראיו ל"א רב פפא רמי שכרא הוי, כדאמרינן בפסחים (קיג.) אי לאו דרמאי שכרא לא איעתרי, וסודני מיקרי כדאמרינן התם תמרי בחלוק לבי סודנא רהוט, ואמאי קרו לה סודנא, סוד נאה שמעשרת ומגילות ספרים (מנחות עא. וכעי"ז ברכות מד: ופי' פסחים שם).

בעסוקה בטהרות. אבל לבעלה גרידא שאינה עסוקה בטהרות לא (לעיל יא:).

הדרן עלך שמאי אומר

[כתובות נג:]

[לעיל יא:]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאן דמתני וכו' לעיל דאוקי למתני': (ב) תוס' ד"ה אילו וכו' אפילו לרבנן דלא חיישי לקלקול גבי:

מוסף רש"י (שייך לעמ' הבא) **שנזדעזעו איבריו.** נעקר שכבת זרע מגופו (לקמן מ.). **כאילו מביא מבול לעולם.** שמתחמם ובא לידי קרי, וזה קלקולו של דור המבול, מוציאים שכבת זרע לבטלה, דכתיב (בראשית ו) כי השחית כל בשר (שבת מא. וכעי"ז לקמן מג.). **במטלית עבה.** שאינה מחממת (לקמן שם). **לא שכיח.** והא דמגיל כל זמן שאלבע בעין מדמעת, ה"מ היכא דמתחלה ממשמש ושמם את עצמו ויוצא כל שעה מעט, אבל זה שמזדעזעו אבריו נעקר כל הזרע ביחד ושוב אינו חוזר ומתחמם לעקור עוד מיד בשעה אחת (שם). **דבי כנישתא דשף ויתיב.** שם מקום שהיה במדינת נהרדעא, ויש אומר יכניה וגלותו גלו עמהן מאבני ירושלים ומעפרה ובנאוהו שם, והיינו דשף ויתיב בנהרדעא, נישוף כאן ומתישב כאן, והיינו דכתיב (תהלים קב) כי רצו עבדיך את אבניה (ע"ז מג: וכעי"ז ר"ה כד: ומגילה כט.) ויש פותרין שחרב וחזר ונבנה ותמיד היתה שכינה מצויה שם (ר"ה שם). **ברולשת.** חיל, על שם שמפסדים כל המטמונים (כתובות כ. וכעי"ז שבת מא. וע"ז ע:) כדמתרגמינן יחפש

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones